

Przetłumaczono i opublikowano za zgodą Ośrodka Informacji ONZ w Warszawie z UNITED NATIONS DISABILITY INCLUSION STRATEGY. W przypadku rozbieżności między wersjami językowymi wersja angielska ma pierwszeństwo.

Tekst oryginalny: UNITED NATIONS DISABILITY INCLUSION STRATEGY https://www.un.org/en/content/disabilitystrategy/assets/documentation/UN_Disability_Inclusion_Strategy_english.pdf, Copyright © United Nations, All rights reserved.

Strategia Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz włączania osób niepełnosprawnych

Streszczenie

Strategia Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz włączania osób niepełnosprawnych stanowi podstawę dla zrównoważonego i transformacyjnego postępu w zakresie inkluzji osób niepełnosprawnych we wszystkich filarach działania Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Poprzez Strategię organizacje systemu Narodów Zjednoczonych potwierdzają, że pełna i całkowita realizacja praw człowieka wszystkich osób niepełnosprawnych jest niezbywalną, integralną i niepodzielną częścią wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności.

Strategia jest wynikiem procesu rozpoczętego w kwietniu 2018 r. przez Sekretarza Generalnego, mającego na celu wzmocnienie ogólnosystemowej dostępności dla osób z niepełnosprawnościami i włączenie ich praw do głównego nurtu polityki. Jej opracowanie było oparte na obszernym przeglądzie instytucjonalnym prowadzonym przez Specjalnego Sprawozdawcę ds. Praw Osób Niepełnosprawnych.

Strategia obejmuje ogólnosystemową politykę, ramy rozliczalności i inne sposoby wdrażania.

Polityka ta ustala na najbliższą dekadę najwyższy poziom zaangażowania i wizję systemu Narodów Zjednoczonych w zakresie włączania osób niepełnosprawnych oraz ma na celu stworzenie ram instytucjonalnych na potrzeby wdrożenia Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych i Agendy 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, będących jednym z międzynarodowych narzędzi dotyczących praw człowieka, jak również dla zobowiązań rozwojowych i humanitarnych.

Ramy rozliczalności obejmują dwa dostosowane do siebie elementy: (a) ramy rozliczalności podmiotu, obejmujące 15 wskaźników wspólnego systemu, skoncentrowanych na czterech obszarach: przywództwo, planowanie strategiczne i zarządzanie, włączenie społeczne, programowanie i kultura organizacyjna oraz (b) karta wyników rozliczalności zespołu krajowego Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie włączenia osób niepełnosprawnych, która jest obecnie w trakcie opracowywania i oczekuje się, że prace te zostaną ukończone w drugiej połowie 2019 r. Harmonogramy i wskazówki techniczne, jak również podział obowiązków wymaganych do pełnego wdrożenia polityki, są także zawarte w niniejszych ramach.

Poprzez Strategię, system Organizacji Narodów Zjednoczonych będzie systematycznie włączał prawa osób niepełnosprawnych do swoich działań, zarówno zewnętrznie, po-

przez programowanie, jak i wewnętrznie, a także będzie budował zaufanie i pewność siebie wśród osób niepełnosprawnych, aby zapewnić, że są one cenne społecznie, ich godność i prawa są szanowane oraz że w miejscu pracy znajdują środowisko umożliwiające im pełne i efektywne uczestnictwo na równych zasadach z innymi.

Włączenie do głównego nurtu polityki podejścia do niepełnosprawności opartego na prawach człowieka, w połączeniu z ukierunkowanymi działaniami sprawi, że problemy i doświadczenia osób niepełnosprawnych staną się integralnym wymiarem projektowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji polityk oraz programów we wszystkich sferach politycznych, gospodarczych i społecznych, tak aby osoby niepełnosprawne miały równe korzyści. Ostatecznym celem jest osiągnięcie równości wyników i promowanie kultury inkluzyjnej w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych.

I. Wstęp

A. Kontekst

1. W kwietniu 2018 r. Komitet Wykonawczy powołany przez Sekretarza Generalnego podkreślił pilną potrzebę poprawy wyników systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych w odniesieniu do inkluzji osób niepełnosprawnych¹ w kontekście wspierania państw członkowskich w realizacji Agendy 2030 na rzecz zrównoważonego rozwoju, niepomijania nikogo i dotarcia do tych najbardziej wykluczonych we wszystkich filarach Organizacji Narodów Zjednoczonych.
2. W związku z tym Komitet Wykonawczy decyzją 2018/2020 określił następujące zadania:
 - (a) Biuro Wykonawcze Sekretarza Generalnego powinno koordynować proces przeglądu instytucjonalnego obecnego podejścia systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych do włączania kwestii niepełnosprawności do głównego nurtu jej działań;
 - (b) W oparciu o dotychczasowe prace i wyżej wspomniany przegląd, podgrupa robocza międzyagencyjnej Grupy Wsparcia ds. Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych oraz Departament ds. Zgromadzenia Ogólnego i Obsługi Konferencji powinny opracować politykę, plan działania i ramy odpowiedzialności w celu zwiększenia dostępności całego systemu i włączenia praw osób niepełnosprawnych do głównego nurtu działań Organizacji.
3. W lipcu 2018 r. pod kierownictwem Biura Wykonawczego Sekretarza Generalnego przeprowadzono przegląd instytucjonalny przy wsparciu Specjalnego Sprawozdawcy ds. Praw Osób Niepełnosprawnych. Kluczowe ustalenia, które zostały

¹ Termin „inkluzja osób niepełnosprawnych” odnosi się do znaczącego uczestnictwa osób niepełnosprawnych z uwzględnieniem ich różnorodności, promowania i włączania ich praw do głównego nurtu prac Organizacji, tworzenia programów dostosowanych do potrzeb tych osób i uwzględniania perspektyw związanych z niepełnosprawnością, zgodnie z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych. Wymaga to opracowania i wdrożenia spójnego i systematycznego podejścia do włączania osób niepełnosprawnych we wszystkie obszary działań i programowania, zarówno wewnętrznie, jak i zewnętrznie. Definicje kluczowych terminów znajdują się w załączniku I.

w pełni uwzględnione podczas opracowywania strategii ONZ na rzecz włączania osób niepełnosprawnych, obejmowały następujące kwestie:

- (a) System Narodów Zjednoczonych jest dowodem dobrych praktyk w zakresie włączania kwestii niepełnosprawności do głównego nurtu polityki, co świadczy o tym, że ma możliwość poprawy swoich wyników, jednakże dobre praktyki nie są systematyczne;
 - (b) Istnieją wyraźne luki we włączaniu kwestii niepełnosprawności do wszystkich filarów Systemu Narodów Zjednoczonych na wszystkich szczeblach, co świadczy o braku spójnego i całościowego podejścia;
 - (c) Podczas gdy kilka podmiotów Organizacji Narodów Zjednoczonych ma odpowiednie i szczególne obowiązki w zakresie włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki, żaden pojedynczy podmiot nie ma specjalnych możliwości i uprawnień do aktywnego koordynowania, wspierania i śledzenia postępów.
4. Na posiedzeniu Grupy Wyższego Kierownictwa Sekretarza Generalnego w dniu 6 grudnia 2018 r. rozpatrzono wyniki przeglądu instytucjonalnego i stwierdzono, że istnieje szeroko pojęty konsensus odnośnie do:
- (a) potrzeb utworzenia filarów Organizacji Narodów Zjednoczonych, aby włączyć kwestię niepełnosprawności do głównego nurtu wszystkich swoich działań; oraz
 - (b) potrzeb dokładnego odniesienia się do ustaleń przeglądu poprzez systemowe podejście do polityki, planu działania i ram odpowiedzialności.
5. Sekretarz Generalny zwrócił się do Departamentu Strategii Zarządzania, Polityki i Zgodności Organizacji Narodów Zjednoczonych, aby wspólnie z Komitetem Wysokiego Szczebla ds. Zarządzania zbadał wewnętrzne narzędzia niezbędne do włączenia zaleceń wynikających z przeglądu do głównego nurtu polityki.
6. Strategia Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz Inkluzji Osób Niepełnosprawnych odegra kluczową rolę w umożliwieniu systemowi Organizacji Narodów Zjednoczonych wspierania państw członkowskich w osiągnięciu Celów Zrównoważonego Rozwoju oraz we wdrażaniu Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, Agendy na rzecz Ludzkości i Ram z Sendai dotyczących ograniczania ryzyka klęsk żywiołowych w latach 2015–2030, wśród innych międzynarodowych narzędzi dotyczących praw człowieka, a także zobowiązań rozwojowych i humanitarnych.

B. Cele Strategii Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz Włączenia Osób Niepełnosprawnych

7. Strategia Narodów Zjednoczonych na rzecz Włączenia Osób Niepełnosprawnych, poprzez swoją politykę i ramy odpowiedzialności, jest kompleksową strategią dbającą o zapewnienie, że system Organizacji Narodów Zjednoczonych jest dostosowany do celu, jakim jest inkluzja społeczna osób niepełnosprawnych. Sta-

nowi on podstawę dla trwałych i transformacyjnych zmian idących w kierunku włączenia osób niepełnosprawnych we wszystkie filary działań Organizacji. Obecna Strategia będzie realizowana przez pięć lat, po czym zostanie poddana rewizji i w razie potrzeby zostanie zaktualizowana.

C. Ramy polityki i odpowiedzialności

8. Polityka jest ucieleśnieniem wizji Organizacji Narodów Zjednoczonych dotyczącej inkluzji osób niepełnosprawnych i jest potwierdzeniem wspólnego zobowiązania na najwyższych jej szczeblach. Określa ona obszary i funkcje, na których Organizacja Narodów Zjednoczonych będzie się koncentrować, aby zrealizować cel, jakim jest osiągnięcie włączenia społecznego osób niepełnosprawnych.
9. Ramy odpowiedzialności, które będą służyć do śledzenia procesu wdrażania polityki, będą zawierać dwa dostosowane do siebie poniższe elementy:
 - (a) Ramy odpowiedzialności zawierające 15 wskaźników wspólnego systemu, które są zawarte w niniejszym dokumencie, w odniesieniu do których wszystkie organy Organizacji Narodów Zjednoczonych będą składać roczne sprawozdania. Ramy te koncentrują się na następujących czterech obszarach: przywództwo, planowanie strategiczne i zarządzanie, włączenie społeczne, programowanie i kultura organizacyjna;
 - (b) Karta wyników rozliczalności zespołów krajowych ONZ w zakresie włączenia osób niepełnosprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem realizacji na szczeblu krajowym oraz wspólnych programów i procesów, jest obecnie opracowywana i zostanie poddana procesowi walidacji, który zostanie przeprowadzony na reprezentatywnej próbie zespołów krajowych ONZ w drugiej połowie 2019 r.
10. Niniejszy dokument zawiera również opis sposobów wdrażania polityki na poziomie całego systemu, międzyagencyjnym i poszczególnych organów. Roczne raportowanie w skali całego systemu w odniesieniu do wskaźników zawartych w dokumencie ramowym pozwoli na wyszczególnienie postępów oraz ułatwi zastanowienie się nad i opracowanie planów działań naprawczych na poziomie ogólnosystemowym i na poziomie poszczególnych podmiotów, w zależności od potrzeb.

D. Proces rozwoju

11. Opracowanie Strategii było prowadzone przez podgrupę roboczą ds. działań systemowych Międzyagencyjnej Grupy Wsparcia ds. Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych w okresie od października 2018 r. do marca 2019 r.
12. Strategia została opracowana przy intensywnym udziale prawie 60 organów Organizacji Narodów Zjednoczonych, sieci międzyagencyjnych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego, a także w porozumieniu z państwami członkowskimi. Strategia została zatwierdzona w drodze pilotażu/walidacji z udziałem 21 podmiotów (szczegóły w załączniku II).

13. Strategia była wzorowana na obejmującym cały system Organizacji Narodów Zjednoczonych planie działania na rzecz równości płci i równouprawnienia kobiet, który został uznany przez państwa członkowskie za pionierskie ramy rozliczalności.

II. Ogólnosystemowa polityka Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz włączania osób niepełnosprawnych

A. Preambuła

14. Organizacje systemu Narodów Zjednoczonych zobowiązują się, poprzez politykę, do przyspieszenia wysiłków na rzecz wspierania włączania osób niepełnosprawnych i ich praw człowieka poprzez praktyczną realizację globalnie uzgodnionych zobowiązań zawartych w traktatach, na konferencjach i podczas szczytów Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz ich działania następcze, w szczególności Agendę 2030, ramy z Sendai, program działań z Addis Abeby przyjęty na Trzeciej Międzynarodowej Konferencji w sprawie Finansowania Rozwoju, Konferencję Organizacji Narodów Zjednoczonych w sprawie Mieszkalnictwa i Zrównoważonego Rozwoju Miast (Habitat III), wiele rezolucji przyjętych przez Zgromadzenie Ogólne i Radę Praw Człowieka oraz Światowy Szczyt Humanitarny, a także inne porozumienia, które mogą zostać przyjęte w przyszłości.
15. Organizacje systemu Narodów Zjednoczonych potwierdzają, że pełna i całkowita realizacja praw człowieka wszystkich osób niepełnosprawnych jest niezbywalną, integralną i niepodzielną częścią wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności. Jest to zgodne z zasadami zawartymi w Karcie Narodów Zjednoczonych, Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka i innych międzynarodowych aktach prawnych dotyczących praw człowieka, w szczególności w Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, Międzynarodowym Pakcie Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych, Międzynarodowym Pakcie Praw Obywatelskich i Politycznych, Konwencji o Prawach Dziecka, Konwencji w sprawie Likwidacji Wszelkich Form Dyskryminacji Kobiet oraz Międzynarodowej Konwencji w sprawie Likwidacji Wszelkich Form Dyskryminacji Rasowej, jak również w odpowiednich Konwencjach Międzynarodowej Organizacji Pracy; i jest niezbędna dla postępu rozwoju, praw człowieka oraz pokoju i bezpieczeństwa.
16. Organizacje uznają, że prawa człowieka, pokój i bezpieczeństwo oraz zrównoważony rozwój dla wszystkich będą możliwe tylko wtedy, gdy osoby niepełnosprawne, w całej swej różnorodności, będą włączone w życie społeczne na równych zasadach z innymi, zarówno jako twórcy zmian, jak i beneficjenci efektów pracy systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych. Dlatego też konieczne jest syste-

matyczne włączanie problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu prac wszystkich jednostek Organizacji Narodów Zjednoczonych.

B. Deklarowane zobowiązania polityki

17. Organizacje systemu Narodów Zjednoczonych, indywidualnie i zbiorowo, deklarują swój zamiar i zobowiązanie do dalszego dążenia do włączania społecznego i wzmocnienia pozycji osób niepełnosprawnych oraz ich praw człowieka, dobrobytu i perspektyw. Organizacje będą systematycznie włączać prawa osób niepełnosprawnych w prace Organizacji Narodów Zjednoczonych, zarówno w wymiarze zewnętrznym poprzez programowanie, jak i wewnętrznym, a także będą budować zaufanie i pewność siebie wśród osób niepełnosprawnych, aby udowodnić, że są one postrzegane jako wartościowe, a ich godność i prawa są respektowane oraz, że w miejscu pracy znajdują środowisko umożliwiające im pełne i efektywne uczestnictwo na równych zasadach z innymi.
18. Zgodnie z ramami przywództwa systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych (załącznik CEB/2017/1) organizacje zobowiązują się do zapewnienia silnego przywództwa w celu zagwarantowania, że oparte na prawach człowieka podejście do niepełnosprawności znajdzie odzwierciedlenie we wszystkich politykach, programach, praktykach i wynikach organizacji.
19. Organizacje zobowiązują się do wykorzystania komplementarnych i komparatywnych narzędzi każdej jednostki Organizacji Narodów Zjednoczonych, w tym poprzez odpowiednie mechanizmy koordynacji i wspólne programy, w celu stworzenia sprzyjającego środowiska, wzmocnienia pozycji osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania wykluczeniu i dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność w jakiegokolwiek formie, także dyskryminacji wielokrotnej i krzyżującej się oraz dyskryminacji przez asocjację, w tym wobec pracowników, którzy mają na utrzymaniu osoby niepełnosprawne.
20. Organizacje przyspieszą wysiłki na rzecz osiągnięcia celu, jakim jest wzmocniona, postępująca i znacznie zwiększona reprezentacja osób niepełnosprawnych w całej ich różnorodności wśród wszystkich kategorii pracowników Organizacji Narodów Zjednoczonych, w szczególności na szczeblach decyzyjnych.
21. Organizacje będą wykorzystywać, dzielić się i uczyć się na podstawie różnorodnych doświadczeń, wiedzy i kultur w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych jako źródeł inspiracji i kreatywności, aby osiągnąć silne partnerstwo między organizacjami we wspólnym dążeniu do realizacji wspólnego celu, jakim jest promowanie i zapewnienie włączenia społecznego i wzmocnienia pozycji osób niepełnosprawnych oraz ochrony ich praw pracowniczych.

C. Strategia

22. Włączanie do głównego nurtu polityki razem z ukierunkowanymi działaniami jest kluczową strategią osiągnięcia inkluzji społecznej i wzmocnienia pozycji osób

niepełnosprawnych oraz ich praw człowieka. Włączanie do głównego nurtu polityki podejścia do niepełnosprawności opartego na prawach człowieka to proces gwarantujący, że prawa osób niepełnosprawnych są uwzględniane w pracy organizacji, zapewniający ich znaczące uczestnictwo i oceniający wpływ każdej polityki lub programu na osoby niepełnosprawne. Jest to także sposób na uczynienie problemów i doświadczeń osób niepełnosprawnych integralnym wymiarem projektowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji polityk i programów we wszystkich sferach politycznych, ekonomicznych i społecznych, tak aby osoby niepełnosprawne na równi z pełnosprawnymi odnosiły korzyści, zaś nierówności nie były utrwalane. Ostatecznym celem jest osiągnięcie równości wyników i promowanie kultury inkluzyjnej w ramach systemu Narodów Zjednoczonych.

23. Organizacje będą stosować podejście przekrojowe do rozwiązywania strukturalnych i dynamicznych skutków interakcji między wieloma przecinającymi się formami dyskryminacji, w tym poprzez uwzględnienie wszystkich warunków, które mogą prowadzić do istotnie odmiennych doświadczeń życiowych osób niepełnosprawnych, opartych na takich czynnikach jak płeć, wiek, tożsamość płciowa, religia, rasa, pochodzenie etniczne, klasa i inne.
24. Ogólnosystemowe ramy odpowiedzialności Organizacji Narodów Zjednoczonych za realizację polityki, za które poświadczy cały system, są niezbędne do wprowadzenia w życie strategii włączania osób niepełnosprawnych i ich praw człowieka. Ogólnosystemowe ramy odpowiedzialności będą zawierały wskaźniki, harmonogramy, wskazówki techniczne i podział obowiązków, które są niezbędne do pełnego wdrożenia polityki. Ułatwi to planowanie na poziomie całego systemu w celu wskazania przewagi komparatywnej Organizacji Narodów Zjednoczonych i poszczególnych jednostek oraz ograniczenia powielania działań, ocenę postępów i braków na wszystkich poziomach pracy Organizacji w zakresie inkluzji społecznej i wzmocnienia pozycji osób niepełnosprawnych oraz ich praw człowieka, dobrobytu i perspektyw, w obszarach polityki oraz na poziomie międzynarodowym, regionalnym i krajowym, a także śledzenie wyników poszczególnych jednostek i całego systemu. Dzięki ramom odpowiedzialności wszyscy pracownicy Organizacji Narodów Zjednoczonych będą w pełni rozumieć swoją rolę w promowaniu i ułatwianiu włączania osób niepełnosprawnych oraz ich praw człowieka, dobrobytu i perspektyw w całej Organizacji, a także będą uprawnieni do pełnienia tej roli. Poszczególne jednostki Organizacji Narodów Zjednoczonych zachowają możliwość uzupełnienia lub wzmocnienia wewnętrznej polityki odpowiedzialności i uwzględnienia swoich specyficznych zadań i ról.
25. Międzyagencyjne sieci Organizacji Narodów Zjednoczonych oraz wewnętrzne sieci różnych podmiotów, takie jak sieci punktów kontaktowych ds. niepełnosprawności i dostępności, międzywydziałowe grupy zadaniowe oraz związki i federacje pracowników, będą czynnie wspierać wdrażanie tej polityki.
26. Główne elementy strategii obejmują:

Planowanie strategiczne i zarządzanie

- (a) **Planowanie strategiczne w zakresie inkluzji i wzmocnienia pozycji osób niepełnosprawnych oraz ich praw człowieka.** Takie planowanie i programowanie włączające będzie dalej wzmocniane w całym systemie Organizacji Narodów Zjednoczonych, w ścisłym porozumieniu z organizacjami reprezentującymi osoby niepełnosprawne i przy ich aktywnym udziale. Na poziomie całego systemu, system Organizacji Narodów Zjednoczonych będzie planował, wdrażał i informował o swoim wkładzie we włączanie społeczne osób niepełnosprawnych i ich praw człowieka w związku z pełnym wdrożeniem Celów Zrównoważonego Rozwoju, w tym również na poziomie krajowym. Podmioty Organizacji Narodów Zjednoczonych włączą swoje spostrzeżenia dotyczące inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych i ich praw człowieka w odniesieniu do Celów i innych zobowiązań międzynarodowych w swoich głównych dokumentach planowania strategicznego, w odniesieniu do swoich zadań. Skoncentrowanie na wynikach będzie dotyczyło procesów organizacyjnych, tego, w jaki sposób procesy te prowadzą do osiągnięcia pożądanych rezultatów oraz, po zinstytucjonalizowaniu elementów włączenia do głównego nurtu ram odpowiedzialności, odpowiedzialności za wyniki normatywne i rozwojowe;
- (b) **Spójność, koordynacja i zarządzanie wiedzą i informacją.** Spójność i koordynacja wysiłków zmierzających do wdrożenia strategii na rzecz inkluzji osób niepełnosprawnych i ich praw człowieka są niezbędne, jeśli mają być osiągnięte znaczące rezultaty zdobycia uzgodnionych celów odzwierciedlonych w ramach odpowiedzialności. Mechanizmy koordynacji pomocy humanitarnej na poziomie globalnym i krajowym mają istotne znaczenie dla osób niepełnosprawnych w sytuacjach kryzysowych i nadzwyczajnych. Niezależnie od konkretnych zadań jednostek Organizacji Narodów Zjednoczonych, cały system musi wzmocniać wspólne cele i spójne metody pracy w promowaniu inkluzji osób niepełnosprawnych i ich praw człowieka. Jest to szczególnie ważne na szczeblu krajowym, aby umożliwić państwom członkowskim współdziałanie ze spójnym zespołem Organizacji Narodów Zjednoczonych. Biorąc pod uwagę wielosektorowy charakter polityki włączania osób niepełnosprawnych, skuteczne platformy wspólnego programowania będą miały decydujące znaczenie dla koordynacji i wykorzystania przewagi komparatywnej poszczególnych jednostek Organizacji Narodów Zjednoczonych. Usprawnione zostanie zarządzanie wiedzą, aby uwzględnić doświadczenia, specjalistyczną wiedzę i praktyki różnych podmiotów Organizacji Narodów Zjednoczonych w zakresie włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki, które zostaną opracowane do wykorzystania przez podmioty, zespoły krajowe, państwa członkowskie i innych partnerów;

- (c) **Nadzór poprzez monitorowanie, ocenę i audyt.** Wzmocnienie nadzoru poprzez ulepszone procedury monitorowania, oceny i audytu jest kluczowe dla zapewnienia, że podmioty Organizacji Narodów Zjednoczonych są odpowiedzialne za swoje działania na rzecz inkluzji osób niepełnosprawnych i ich praw człowieka;

Włączenie społeczne

Elementy niniejszej sekcji mają charakter przekrojowy i powinny być traktowane jako czynniki ułatwiające realizację polityki:

- (d) **Uczestnictwo.** Organizacja Narodów Zjednoczonych w procesie tworzenia i wdrażania ram normatywnych i polityk oraz w innych procesach decyzyjnych dotyczących kwestii związanych z osobami niepełnosprawnymi będzie ściśle konsultować i aktywnie angażować wszystkie osoby niepełnosprawne, w tym niepełnosprawne kobiety i dzieci oraz osoby najbardziej marginalizowane społecznie poprzez reprezentujące je organizacje. Pracownicy niepełnosprawni i osoby mające na swoim utrzymaniu osoby niepełnosprawne, sami oraz za pośrednictwem związków i federacji pracowniczych, będą również uwzględnieni i angażowani, w szczególności w sprawach dotyczących ich rozwoju zawodowego, dobrego samopoczucia, świadczeń socjalnych i ochrony zdrowia;
- (e) **Dane.** Brak danych dotyczących niepełnosprawności, w tym danych jakościowych i zdezagregowanych jest jedną z głównych przeszkód w dokładnej ocenie inkluzji osób niepełnosprawnych w kontekście rozwojowym i humanitarnym. Polityka i towarzyszące jej ramy odpowiedzialności pozwolą na wypełnienie tej luki. Podmioty zobowiązują się do przestrzegania zasad ochrony danych osobowych i prywatności Głównej Rady Wykonawczej Systemu Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji² lub innych narzędzi spełniających takie same lub wyższe standardy, a także do zapewnienia poufności danych osobowych;
- (f) **Projektowanie uniwersalne, dostępność i racjonalne usprawnienia.** Organizacja Narodów Zjednoczonych będzie wdrażać i stosować zasady projektowania uniwersalnego we wszystkich swoich politykach i programach. Bariery w dostępie powinny być odpowiednio zidentyfikowane, określone i usunięte. Osoby niepełnosprawne współpracujące z Organizacją Narodów Zjednoczonych w jakimkolwiek charakterze oraz personel, który ma na utrzymaniu osoby niepełnosprawne, mają prawo do racjonalnych usprawnień;

Kultura organizacyjna

- (g) **Rozwój zdolności.** Rozwijanie i/lub wzmocnianie zdolności i kompetencji per-

² Dokument dostępny pod adresem: www.unsystem.org/personal-data-protection-and-privacy-principles

sonelu w odniesieniu do włączania osób niepełnosprawnych jest niezbędne dla skutecznego włączenia problematyki niepełnosprawności w główny nurt polityki i programów. Członkowie personelu, którzy są odpowiedzialni za opracowywanie i wdrażanie programów, jak również osoby odpowiedzialne za doradztwo techniczne, powinny podnosić swoje kompetencje, aby podejście do kwestii niepełnosprawności oparte na prawach człowieka zawsze znajdowało odzwierciedlenie w ich pracy. Braki będą rozwiązywane w sposób kompleksowy i systematyczny, również poprzez kampanie uświadamiające i szkolenia, na poziomie jednostki, podmiotu i całego systemu;

- (h) **Podnoszenie świadomości i budowanie zaufania.** System Organizacji Narodów Zjednoczonych zadba o to, aby komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna miała charakter włączający i była prowadzona z poszanowaniem osób niepełnosprawnych i ich praw, między innymi w celu zmniejszenia, a ostatecznie wyeliminowania ich stygmatyzacji i dyskryminacji. System zapewni ponadto kulturę organizacyjną, która uznaje i ceni osoby niepełnosprawne;
- (i) **Zasoby ludzkie i finansowe.** Odpowiednie zasoby ludzkie i finansowe zostaną przeznaczone na włączanie społeczne osób niepełnosprawnych. Będzie się to wiązało z lepszym wykorzystaniem, dostosowaniem obecnych zasobów do oczekiwanych rezultatów oraz przydzieleniem dodatkowych zasobów, w zależności od potrzeb.

D. Przegląd polityki

27. Po pięciu latach polityka zostanie poddana kontroli zewnętrznej.

III. Ramy rozliczalności podmiotów

A. Przegląd

- 28. Ramy rozliczalności podmiotów obejmują główne funkcje organizacyjne na poziomie całościowym, w tym: planowanie strategiczne, programowanie, rozwój potencjału, praktyki zatrudniania i zarządzanie zasobami ludzkimi, dostępność oraz racjonalne usprawnienia.
- 29. Ramy rozliczalności obejmują wskaźniki, które określają podstawowe obszary odpowiedzialności Organizacji Narodów Zjednoczonych jako całości oraz poszczególnych departamentów i jednostek w odniesieniu do włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki. 15 wskaźników efektywności będzie ocenianych według stopniowanej skali i będą one wspierać stopniowe doskonalenie w zakresie instytucjonalnego włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki w systemie Narodów Zjednoczonych. Prowadzenie sprawozdawczości podsumowującej na poziomie systemu Narodów Zjednoczonych ułatwi:

- (a) Planowanie w całym systemie w celu określenia przewagi porównawczej Organizacji Narodów Zjednoczonych i poszczególnych organów, promowanie synergii i ograniczenie powielania;
 - (b) Ocenę postępów i wskazanie braków w pracy Organizacji nad włączaniem kwestii niepełnosprawności do głównego nurtu polityki.
30. Mimo że wszystkie jednostki w ramach systemu Organizacji Narodów Zjednoczonych mają przedstawiać raporty w oparciu o ramy rozliczalności, nie wszystkie wskaźniki w nich zawarte mają zastosowanie do każdego organu ONZ ze względu na różnorodność jego funkcji. Ramy rozliczalności zostały opracowane tak, by zapewnić w jasny i skuteczny sposób możliwość promowania i śledzenia postępów we wszystkich organizacjach, aby zapewnić, że wszystkie jednostki monitorują postępy i wprowadzają inkluzję społeczną osób niepełnosprawnych.
31. Ramy rozliczalności opierają się na modelu zdecentralizowanym, zgodnie z którym odpowiedzialność za spełnienie i przekroczenie wymagań dotyczących określonych wskaźników spoczywa na poszczególnych pracownikach, jednostkach i departamentach. Wynika to z faktu, że za inkluzję społeczną osób niepełnosprawnych odpowiedzialni są wszyscy pracownicy Organizacji Narodów Zjednoczonych. Jednostki ds. niepełnosprawności i punkty centralne będą odgrywać rolę katalizatora i koordynatora w odniesieniu do spełniania i przekraczania wymagań, ale nie można oczekiwać, że Narody Zjednoczone staną się zdolne do osiągnięcia celu bez pełnego wsparcia ze strony całej Organizacji.
32. Synergie z innymi mechanizmami rozliczalności Organizacji Narodów Zjednoczonych, w szczególności z ogólnosystemowym planem działania na rzecz równości płci i równouprawnienia kobiet oraz ze wskaźnikami wyników zespołów krajowych ONZ w zakresie równości płci i równouprawnienia kobiet, zostały uwzględnione w strategii podczas jej opracowywania i będą dalej w stosownych przypadkach wzmacniane podczas jej wdrażania z uwzględnieniem informacji zwrotnych i wkładu Komitetu Wysokiego Szczebla ds. Zarządzania, Komitetu Wysokiego Szczebla ds. Programów oraz Grupy Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Zrównoważonego Rozwoju.
33. Podobnie jak inne ramy rozliczalności Organizacji Narodów Zjednoczonych, ramy rozliczalności podmiotów wykorzystują stopniowany, aspiracyjny, pięciopunktowy system oceny:
- Przekracza wymagania
 - Spełnia wymagania
 - Zbliży się do wymagań
 - Brak
 - Nie dotyczy.
34. Wskaźnikom ramowym towarzyszyć będą wytyczne i przykłady dobrych praktyk wspierających ich wdrażanie. Wytyczne będą aktualizowane w miarę potrzeb i będą one jasno określać, w jaki sposób oceniać wyniki danego podmiotu. Oce-

na „spełnia wymagania” to minimum, do którego powinny dążyć wszystkie organy Organizacji Narodów Zjednoczonych, które miałyby również zobowiązać się do przekraczania wymagań w miarę upływu czasu. Ocena „brak” powinna być przyznana w przypadkach, gdy jednostki nie prowadzą działań związanych ze wskaźnikiem, a „nie dotyczy” – gdy wymagania dotyczące danego wskaźnika nie mają zastosowania.

B. Wdrożenie

Koordynacja całościowa

35. Starszy Doradca Sekretarza Generalnego ds. Polityki został wyznaczony do zapewnienia wstępnego kierownictwa na wysokim szczeblu, wytycznych i wsparcia koordynacyjnego w odniesieniu do realizacji założeń strategii. Szersze ustalenia instytucjonalne zostaną poddane przeglądowi w świetle tej decyzji.

Działania podmiotów

36. Zachęca się jednostki do składania corocznych sprawozdań dotyczących ram rozliczalności, przedstawiania aktualnych wyników pracy właściwym organom zarządzającym oraz upubliczniania swoich sprawozdań.
37. Jednostki powinny wyznaczyć opiekunów, na których będzie spoczywać pełna odpowiedzialność za spełnienie lub przekroczenie wymogów dotyczących określonych wskaźników w obszarze ich specjalizacji (np. planowanie strategiczne, ewaluacja, zasoby ludzkie) oraz ustanowić wewnętrzne mechanizmy zapewniające rygorystyczne i dokładne raportowanie.

Plany dotyczące działań zaradczych

38. Jeżeli podmioty nie spełniają lub nie przekraczają wymogów, opracowują plan dotyczący działań naprawczych w zakresie poprawy wyników. Plany te będą obejmować:
 - (a) Wykaz obszarów wymagających poprawy, w którym zostaną wyszczególnione te, w których nie spełniono wymagań;
 - (b) Harmonogram poprawy: harmonogramy powinny być realne do wykonania i jasno określać, kiedy jednostka spełni lub przekroczy wymagania;
 - (c) Informację o odpowiedzialności za działania następcze: jak wskazano powyżej, odpowiedzialność spoczywa przede wszystkim na pracownikach i ich departamentach lub na jednostce;
 - (d) Wymagane zasoby: jeśli do poprawy wymagane są zasoby, należy to wyraźnie zaznaczyć. Wskazanie wymagań dotyczących zasobów nie zobowiązuje organów ONZ do przyznania środków finansowych, ale raczej stanowi orientacyjną wskazówkę dotyczącą zapotrzebowania na ww. środki. Jednostki powinny podać szczegółowe informacje dotyczące funduszy wymaganych na

pokrycie kosztów dotyczących pracowników, szkoleń, racjonalnych usprawnień i programowania;

- (e) Działania, które należy podjąć dla osiągnięcia poprawy wyników: podmioty powinny uwzględnić planowane działania mające na celu poprawę wyników, takie jak opracowanie polityki włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki lub prowadzenie szkoleń.

Działania międzyagencyjne

39. Sieci i mechanizmy międzyagencyjne będą odgrywały ważną rolę w procesie wdrażania Strategii:

- (a) Międzyagencyjna Grupa Wsparcia ds. Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych wzmocni swoje możliwości w zakresie komunikacji i koordynacji oraz zwróci szczególną uwagę na wspieranie odpowiedniego wdrażania ram rozliczalności podmiotów. Wszystkie podmioty Organizacji Narodów Zjednoczonych będą zachęcane do członkostwa w tej grupie;
- (b) Przewiduje się współpracę z Biurem ds. Partnerstw Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz promowania praw osób niepełnosprawnych, w szczególności w kontekście wspólnego programowania i rozwoju zdolności pracowników Organizacji Narodów Zjednoczonych;
- (c) Biuro Koordynacji Rozwoju, we współpracy z regionalnymi biurami Organizacji Narodów Zjednoczonych, będzie wspierać skuteczną inkluzję społeczną osób niepełnosprawnych na poziomie regionalnym i na poziomie zespołów krajowych ONZ, między innymi poprzez wytyczne w zakresie Ram Pomocy Rozwojowej Organizacji Narodów Zjednoczonych i towarzyszące im dokumenty oraz Ramy Zarządzania i Rozliczalności;
- (d) Poszczególne grupy w ramach Grupy ONZ ds. Zrównoważonego Rozwoju Zjednoczonych utrzymają włączenie problematyki niepełnosprawności jako stały punkt porządku obrad;
- (e) Stały Komitet Międzyagencyjny sfinalizuje opracowanie własnych wytycznych dotyczących inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych i będzie wspierał wysiłki na rzecz ich wdrożenia na poziomie krajowym. Ponadto Komitet zadba o to, by narzędzia w ramach cyklu programów humanitarnych, w tym ogólny zarys potrzeb humanitarnych i plany reagowania humanitarnego, uwzględniły osoby niepełnosprawne.

40. Komitet Wysokiego Szczebla ds. Zarządzania, Komitet Wysokiego Szczebla ds. Programów oraz Grupa Organizacji Narodów Zjednoczonych ds. Zrównoważonego Rozwoju w kontekście odpowiednich wewnętrznych pełnomocnictw będą dokonywać przeglądu postępów w realizacji polityki, w tym działań następczych, w zależności od potrzeb, przynajmniej co dwa lata, na podstawie sprawozdania z postępów prac przygotowanego przez Starszego Doradcę.

C. Wskaźniki

PRZYWÓDZTWO, PLANOWANIE STRATEGICZNE I ZARZĄDZANIE	WŁĄCZENIE SPOŁECZNE	PROGRAMOWANIE	KULTURA ORGANIZACYJNA
1. Przywództwo	5. Konsultacje z osobami niepełnosprawnymi	9. Programy i projekty	13. Zatrudnienie
2. Planowanie strategiczne	6. Dostępność	10. Ocena	14. Możliwości rozwoju
3. Polityka/strategia dotycząca niepełnosprawności	6.1. Konferencje i wydarzenia	11. Dokumenty dotyczące programów krajowych	
4. Struktura instytucjonalna	7. Racjonalne usprawnienia	12. Wspólne inicjatywy	15. Komunikacja
	8. Zamówienia publiczne		

WSKAŹNIK 1: PRZYWÓDZTWO

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Menedżerowie wyższego szczebla wewnętrznie i publicznie promują inkluzję społeczną osób niepełnosprawnych	Menedżerowie wyższego szczebla wewnętrznie i publicznie promują włączenie społeczne osób niepełnosprawnych Wdrożenie polityki/strategii dotyczącej niepełnosprawności w jednostce jest corocznie analizowane przez kierownictwo wyższego szczebla, a w razie potrzeby podejmowane są działania naprawcze	Menedżerowie wyższego szczebla wewnętrznie i publicznie promują inkluzję społeczną osób niepełnosprawnych Wdrożenie polityki/strategii dotyczącej niepełnosprawności w jednostce jest corocznie analizowane przez kierownictwo wyższego szczebla, a w razie potrzeby podejmowane są działania naprawcze Istnieje specjalny mechanizm na wyższym szczeblu zapewniający rozliczalność za integrację społeczną osób niepełnosprawnych

WSKAŹNIK 2: PLANOWANIE STRATEGICZNE		
Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Zobowiązanie podmiotu do inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych znajduje się w przeglądzie/ preambule głównego dokumentu dotyczącego planowania strategicznego	Zobowiązanie podmiotu do inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych znajduje się w przeglądzie/ preambule głównego dokumentu dotyczącego planowania strategicznego	Zobowiązanie podmiotu do inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych znajduje się w przeglądzie/ preambule głównego dokumentu dotyczącego planowania strategicznego
	Zobowiązanie podmiotu do ukierunkowanego i głównego nurtu inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych jest odzwierciedlone w deklaracjach dotyczących wyników i/lub wskaźnikach głównego dokumentu planowania strategicznego	Zobowiązanie podmiotu do ukierunkowanego i głównego nurtu inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych jest odzwierciedlone w deklaracjach dotyczących wyników i/lub wskaźnikach głównego dokumentu planowania strategicznego
	Dezagregacja danych według niepełnosprawności i płci zgodnie z głównym dokumentem planowania strategicznego	Dezagregacja danych według niepełnosprawności i płci zgodnie z głównym dokumentem planowania strategicznego

WSKAŹNIK 3: POLITYKA/STRATEGIA DOTYCZĄCA NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Wdrożona jest polityka/strategia dotycząca włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki	Wdrożona jest polityka/strategia dotycząca włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki	Wdrożona jest polityka/strategia dotycząca włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki Podmiot co najmniej raz na dwa lata przedstawia organowi zarządzającemu lub jemu równoważnemu aktualne informacje dotyczące realizacji polityki/strategii i w razie potrzeby wdraża działania naprawcze

WSKAŹNIK 4: STRUKTURA INSTYTUCJONALNA

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Podmiot posiada jednostkę/osobę mającą merytoryczną wiedzę na temat opartego na prawach człowieka podejścia do kwestii niepełnosprawności	Podmiot posiada jednostkę/osobę mającą merytoryczną wiedzę na temat opartego na prawach człowieka podejścia do kwestii niepełnosprawności Podmiot koordynuje działania sieci punktów kontaktowych ds. niepełnosprawności, obejmującą wszystkie odpowiednie departamenty i biura krajowe	Podmiot posiada jednostkę/osobę mającą merytoryczną wiedzę na temat opartego na prawach człowieka podejścia do kwestii niepełnosprawności Podmiot koordynuje działania sieci punktów kontaktowych ds. niepełnosprawności obejmującą wszystkie odpowiednie departamenty i biura krajowe Podmiot organizuje spotkania sieci punktów centralnych co najmniej raz w roku

WSKAŹNIK 5: KONSULTACJE Z OSOBAMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Systematyczne, ściśle konsultacje z organizacjami osób niepełnosprawnych i ich aktywny udział we wszystkich kwestiach związanych z niepełnosprawnością	Systematyczne, ściśle konsultacje z organizacjami osób niepełnosprawnych i ich aktywny udział we wszystkich kwestiach związanych z niepełnosprawnością i szerszych zagadnieniach	Systematyczne, ściśle konsultacje z organizacjami osób niepełnosprawnych i ich aktywny udział we wszystkich kwestiach związanych z niepełnosprawnością i szerszych zagadnieniach
Wdrożono wytyczne dotyczące konsultacji	Wdrożono wytyczne dotyczące konsultacji	Wdrożono wytyczne dotyczące konsultacji Podmiot współpracuje z organizacjami osób niepełnosprawnych na poziomie głównego biura oraz stosuje wytyczne dotyczące współpracy z różnymi organizacjami osób niepełnosprawnych na poziomie regionalnym/krajowym

WSKAŹNIK 6: DOSTĘPNOŚĆ

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Ocena bazowa dotycząca dostępności została zakończona	Wdrożona jest polityka/strategia dotycząca dostępności	Wdrożona jest polityka/strategia dotycząca dostępności Przegląd/ocenę polityki/strategii przeprowadza się co najmniej raz na pięć lat

WSKAŹNIK 6.1: KONFERENCJE I WYDARZENIA

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Dokonano wyjściowej oceny dostępności i racjonalnych usprawnień na rzecz organizacji konferencji i wydarzeń	<p>Dokonano wyjściowej oceny dostępności i racjonalnych usprawnień na rzecz organizacji konferencji i wydarzeń</p> <p>Wdrożono politykę i wytyczne dotyczące dostępności usług i obiektów konferencyjnych, a cele w zakresie dostępności zostały ustalone i są realizowane</p>	<p>Dokonano wyjściowej oceny dostępności i racjonalnych usprawnień na rzecz organizacji konferencji i wydarzeń</p> <p>Wdrożono politykę i wytyczne dotyczące dostępności usług i obiektów konferencyjnych, a cele w zakresie dostępności zostały ustalone i są realizowane</p> <p>Plan działania na rzecz dostępności usług konferencyjnych i wydarzeń jest oceniany co roku i w razie potrzeby odpowiednio korygowany</p>

WSKAŹNIK 7: RACJONALNE USPRAWNIENIA

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Polityka/strategia dotycząca racjonalnych usprawnień jest w trakcie opracowywania	Wdrożono politykę/strategię dotyczącą racjonalnych usprawnień, w tym mechanizmu odpowiedniego finansowania	<p>Wdrożono politykę/strategię dotyczącą racjonalnych usprawnień, w tym mechanizmu odpowiedniego finansowania</p> <p>Podmiot prowadzi rejestr wnioskowanych i udzielonych racjonalnych usprawnień oraz poziomu zadowolenia z ich zapewnienia</p>

WSKAŹNIK 8: ZAMÓWIENIA PUBLICZNE

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
<p>Polityka zamówień publicznych gwarantuje, że nabywane towary i usługi są dostępne lub nie stwarzają nowych barier</p> <p>Polityka zamówień publicznych zapewnia dostępność procesu udzielania zamówień</p>	<p>Polityka zamówień publicznych gwarantuje, że nabywane towary i usługi są dostępne lub nie stwarzają nowych barier</p> <p>Polityka zamówień publicznych zapewnia dostępność procesu udzielania zamówień</p> <p>Cel w zakresie liczby/ odsetka odpowiednich dokumentów przetargowych, w których dostępność jest obowiązkowym wymogiem, został ustalony i zrealizowany</p>	<p>Polityka zamówień publicznych gwarantuje, że nabywane towary i usługi są dostępne lub nie stwarzają nowych barier</p> <p>Polityka zamówień publicznych zapewnia dostępność procesu udzielania zamówień</p> <p>Cel w zakresie liczby/ odsetka odpowiednich dokumentów przetargowych, w których dostępność jest obowiązkowym wymogiem, został ustalony i zrealizowany</p> <p>Polityka zamówień publicznych promuje dokonywanie zakupów od dostawców uwzględniających włączenie osób niepełnosprawnych i w tym celu zostały opracowane odpowiednie wytyczne</p>

WSKAŹNIK 9: PROGRAMY I PROJEKTY

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Przyjęto zasady ogólne lub równoważne wskazówki w sprawie włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki na wszystkich etapach cyklu programu/projektu	Przyjęto zasady ogólne lub równoważne wskazówki w sprawie włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki na wszystkich etapach cyklu programu/projektu Podmiot ustanawia i spełnia kryterium minimalnego poziomu programów i projektów, które uwzględniają inkluzję społeczną osób niepełnosprawnych	Przyjęto zasady ogólne lub równoważne wskazówki w sprawie włączania problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu polityki na wszystkich etapach cyklu programu/projektu Podmiot ustanawia i spełnia kryterium minimalnego poziomu programów i projektów, które uwzględniają inkluzję społeczną osób niepełnosprawnych

WSKAŹNIK 10: EWALUACJA

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Wytyczne dotyczące ewaluacji zawierają wskazówki, w jaki sposób prowadzić do inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych	Wytyczne dotyczące ewaluacji zawierają wskazówki, w jaki sposób prowadzić do inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych Włączenie problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu procesu ewaluacji jest skutecznie wprowadzone i znajduje odzwierciedlenie w zakresie wymagań i obowiązków, sprawozdaniu wstępnym i sprawozdaniu (sprawozdaniach) z przeprowadzonej oceny	Wytyczne dotyczące ewaluacji zawierają wskazówki, w jaki sposób prowadzić do inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych Włączenie problematyki niepełnosprawności do głównego nurtu procesu ewaluacji jest skutecznie wprowadzone i znajduje odzwierciedlenie w zakresie wymagań i obowiązków, sprawozdaniu wstępnym i sprawozdaniu (sprawozdaniach) z przeprowadzonej oceny

WSKAŹNIK 10: EWALUACJA		
Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
		Co najmniej raz na pięć lat przeprowadzana jest metaanaliza wyników, wniosków i zaleceń ewaluacji odnoszących się do inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych

WSKAŹNIK 11: DOKUMENTY DOTYCZĄCE PROGRAMÓW KRAJOWYCH		
Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Wytyczne dotyczące dokumentów programowych krajowych uwzględniają inkluzję społeczną osób niepełnosprawnych	<p>Wytyczne dotyczące dokumentów programowych krajowych uwzględniają inkluzję społeczną osób niepełnosprawnych</p> <p>Wszystkie dokumenty programów krajowych zawierają analizę i odpowiednie programowanie w zakresie inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych</p>	<p>Wytyczne dotyczące dokumentów programowych krajowych uwzględniają inkluzję społeczną osób niepełnosprawnych</p> <p>Wszystkie dokumenty programów krajowych zawierają analizę i odpowiednie programowanie w zakresie inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych</p> <p>Praktyki i procesy dotyczące zarządzania wiedzą promują lepsze uwzględnianie problematyki niepełnosprawności w dokumentach programów krajowych</p>

WSKAŹNIK 12: WSPÓLNE DZIAŁANIA

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Podmiot aktywnie uczestniczy w mechanizmie(-ach) koordynacji między agencjami w zakresie inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych	Podmiot aktywnie uczestniczy w mechanizmie(-ach) koordynacji między agencjami w zakresie inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych Realizowany jest jeden wspólny program/ inicjatywa	Podmiot aktywnie uczestniczy w mechanizmie(-ach) koordynacji między agencjami w zakresie inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych Realizowany jest więcej niż jeden wspólny program/ inicjatywa

WSKAŹNIK 13: ZATRUDNIENIE

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Polityka/strategia zatrudnienia i inne polityki/strategie dotyczące zasobów ludzkich zawierają przepisy mające na celu przyciągnięcie, rekrutację, zatrzymanie i promowanie rozwoju zawodowego pracowników niepełnosprawnych	Polityka/strategia zatrudnienia i inne polityki/strategie dotyczące zasobów ludzkich zawierają przepisy mające na celu przyciągnięcie, rekrutację, zatrzymanie i promowanie rozwoju zawodowego pracowników niepełnosprawnych Pracownicy niepełnosprawni wykazują zadowolenie i dobre samopoczucie na poziomie zbliżonym do ogółu pracowników	Polityka/strategia zatrudnienia i inne polityki/strategie dotyczące zasobów ludzkich zawierają przepisy mające na celu przyciągnięcie, rekrutację, zatrzymanie i promowanie rozwoju zawodowego pracowników niepełnosprawnych Pracownicy niepełnosprawni wykazują zadowolenie i dobre samopoczucie na poziomie zbliżonym do ogółu pracowników Wzrosła liczba osób niepełnosprawnych zatrudnionych w organizacji dzięki ukierunkowanym lub powszechnym metodom rekrutacji

WSKAŹNIK 14: ROZWIJANIE ZDOLNOŚCI PRACOWNIKÓW

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
<p>W skali całego podmiotu dostępne są możliwości uczenia się i/lub szkolenia w celu zwiększenia potencjału pracowników na wszystkich szczeblach w zakresie inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych</p>	<p>W skali całego podmiotu dostępne są możliwości uczenia się i/lub szkolenia w celu zwiększenia potencjału pracowników na wszystkich szczeblach w zakresie inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych</p> <p>Pomyślne sfinalizowanie procesu edukacyjnego i korzystanie z dostępnych zasobów edukacyjnych w zakresie inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych są obowiązkowe, a ich ukończenie i wykorzystanie jest monitorowane</p>	<p>W skali całego podmiotu dostępne są możliwości uczenia się i/lub szkolenia w celu zwiększenia potencjału pracowników na wszystkich szczeblach w zakresie inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych</p> <p>Pomyślne sfinalizowanie procesu edukacyjnego i korzystanie z dostępnych zasobów edukacyjnych w zakresie inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych są obowiązkowe, a ich ukończenie i wykorzystanie jest monitorowane</p> <p>Dostosowane do potrzeb działania i zasoby edukacyjne w zakresie inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych są dostępne, w szczególności dla kadry kierowniczej wyższego szczebla i przedstawicieli związków zawodowych pracowników</p>

WSKAŹNIK 15: KOMUNIKACJA

Wymagania dotyczące podejścia	Spełnia wymagania	Przekracza wymagania
Istnieją wytyczne/ procedury gwarancji, że komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna odbywa się z poszanowaniem osób niepełnosprawnych	Istnieją wytyczne/ procedury gwarancji, że komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna odbywa się z poszanowaniem osób niepełnosprawnych Osoby niepełnosprawne są uwzględniane w głównym nurcie komunikacji	Istnieją wytyczne/ procedury gwarancji, że komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna odbywa się z poszanowaniem osób niepełnosprawnych Osoby niepełnosprawne są uwzględniane w głównym nurcie komunikacji Co najmniej raz na dwa lata przeprowadzana jest kampania informacyjna na temat włączenia społecznego osób niepełnosprawnych

ANEKS I**Kluczowe pojęcia i definicje**

OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNE	Do osób niepełnosprawnych zalicza się te osoby, które mają długotrwale naruszoną sprawność fizyczną, umysłową, intelektualną lub sensoryczną, co w połączeniu z różnymi barierami może utrudniać im pełny i skuteczny udział w życiu społecznym na równych zasadach z innymi osobami (Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych, art. 1)
INKLUZJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	Znaczące uczestnictwo osób niepełnosprawnych w oparciu o pełne poszanowanie ich różnorodności, promowanie ich praw i uwzględnianie perspektyw związanych z niepełnosprawnością zgodnie z Konwencją o Prawach Osób Niepełnosprawnych
WŁĄCZANIE PROBLEMATYKI NIEPEŁNOSPRAWNOŚCI DO GŁÓWNEGO NURTU POLITYKI	Spójne i systematyczne podejście do inkluzji społecznej osób niepełnosprawnych we wszystkich obszarach działania i programowania

PODEJŚCIE DWUTOROWE	Włączanie środków uwzględniających problematykę niepełnosprawności do projektowania, wdrażania, monitorowania i ewaluacji wszystkich polityk i programów oraz zapewnianie inicjatyw ukierunkowanych na niepełnosprawność w celu wzmocnienia pozycji społecznej osób niepełnosprawnych. Równowaga między strategiami włączenia do głównego nurtu polityki a ukierunkowanym wsparciem powinna być dostosowana do potrzeb konkretnych społeczności, ale ogólnym celem powinna być zawsze integracja społeczna i włączenie osób niepełnosprawnych we wszystkie aspekty życia społecznego i rozwoju (E/CN.5/2012/6, par. 12)
ZGODNOŚĆ Z KONWENCJĄ O PRAWACH OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	Polityka i praktyki, które są zgodne z ogólnymi zasadami i zobowiązaniami, na które Konwencja kładzie nacisk, jak również z jej interpretacją zawartą w standardach Komitetu ds. Praw Osób Niepełnosprawnych
DOSTĘPNOŚĆ	Zapewnienie osobom niepełnosprawnym dostępu do środowiska fizycznego, transportu, informacji i komunikacji, w tym technologii i systemów informacyjno-komunikacyjnych oraz do innych obiektów i usług dostępnych lub świadczonych publicznie, zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich na równych zasadach z innymi (Konwencja, art. 9)
UNIWERSALNE PROJEKTOWANIE	Projektowanie produktów, środowisk, programów i usług w taki sposób, aby były użyteczne dla wszystkich ludzi, w największym możliwym stopniu, bez potrzeby ich adaptacji lub specjalistycznego projektowania. „Uniwersalne projektowanie” nie wyklucza urządzeń wspomagających dla poszczególnych grup osób niepełnosprawnych, jeśli jest ono konieczne (Konwencja, art. 2)
DYSKRYMINACJA ZE WZGLĘDU NA NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	Wszelkie rozróżnienie, wykluczenie lub ograniczenie ze względu na niepełnosprawność, którego celem lub skutkiem jest utrudnienie lub niwelowanie uznania, korzystania lub wykonywania, na równych zasadach z innymi, wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności w sferze politycznej, gospodarczej, społecznej, kulturalnej, obywatelskiej lub jakiegokolwiek innej. Obejmuje ona wszystkie formy dyskryminacji, w tym odmowę dostępu do racjonalnych usprawnień (Konwencja, art. 2)

RACJONALNE USPRAWNIENIA	Niezbędne i odpowiednie zmiany i dostosowania, nienakładające nieproporcjonalnego lub nadmiernego obciążenia, jeżeli jest to konieczne w konkretnym przypadku, w celu zapewnienia osobom niepełnosprawnym możliwości korzystania lub wykonywania wszystkich praw człowieka i podstawowych wolności na równych zasadach z innymi (Konwencja, art. 2)
ORGANIZACJA OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH	Organizacje, w których większość członków (co najmniej połowę) stanowią osoby niepełnosprawne i które są zarządzane i kierowane przez osoby niepełnosprawne (CRPD/C/11/2, załącznik II, par. 3). Takie organizacje powinny być zakorzenione, zaangażowane i w pełni respektować zasady i prawa uznane w Konwencji (CRPD/C/GC/7, par. 11)

ANEKS II

Udział w procesie konsultacji

Wstępne konsultacje odbywały się w okresie od października do grudnia 2018 r. w ramach wirtualnych spotkań podgrupy roboczej Międzyagencyjnej Grupy Wsparcia ds. Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, w ramach której funkcjonują punkty kontaktowe ds. niepełnosprawności z 28. podmiotów Organizacji Narodów Zjednoczonych i 2 organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

Pierwszy projekt dokumentów został rozesłany na początku stycznia 2019 r. Podjęto konsultacje dwustronne w celu zebrania informacji zwrotnych od 11 podmiotów Organizacji Narodów Zjednoczonych, a od 16 podmiotów otrzymano pisemne uwagi. Ponadto, w warsztatach zorganizowanych w dniu 24 stycznia 2019 r. w celu przeprowadzenia dyskusji na temat dokumentów i przedstawiania uwag wzięło udział 56 uczestników reprezentujących 22 podmioty Organizacji Narodów Zjednoczonych i 2 organizacje społeczeństwa obywatelskiego.

W wyniku konsultacji przygotowano poprawiony projekt dokumentów, który został udostępniony na początku lutego. Projekt ten stanowił podstawę do briefingu, dodatkowych konsultacji i wnikliwych sesji pilotażowych/walidacyjnych z 22 podmiotami Organizacji Narodów Zjednoczonych, które odbyły się w Genewie, Nowym Jorku i Bangkoku, a także telefonicznie z podmiotami Organizacji Narodów Zjednoczonych w Rzymie i Ammanie, w okresie od 19 lutego do 1 marca 2019 r. Pisemne uwagi do poprawionych projektów otrzymano od 13 podmiotów Narodów Zjednoczonych.

W lutym 2019 r. sekretariat Komitetu Wysokiego Szczebla ds. Zarządzania rozesłał do swoich członków ankietę dotyczącą bieżących inicjatyw w zakresie włączania społecznego osób niepełnosprawnych w celu wspierania procesu rozwoju. Ponadto zaangażowano sześć sieci międzyagencyjnych w celu przekazania Sieci ds. Zasobów Ludzkich dedykowanego instruktażu z pisemnymi komentarzami.

Na podstawie wyników konsultacji/briefingów oraz sesji pilotażowych/walidacyjnych przygotowano ostateczny projekt dokumentów, który został rozesłany na początku marca 2019 r. Od ośmiu podmiotów otrzymano zwrotne uwagi dotyczące tej wersji projektu, a dokumenty zostały formalnie zatwierdzone przez Międzyagencyjną Grupę Wsparcia ds. Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych w dniu 14 marca w celu przedłożenia i rozpatrzenia przez Komitet Wysokiego Szczebla ds. Zarządzania oraz Komitet Wysokiego Szczebla ds. Programów.

Od samego początku osoby z niepełnosprawnością i reprezentujące je organizacje odgrywały aktywną rolę w procesie przygotowywania projektu m.in. poprzez udział w briefingach i spotkaniach informacyjnych. Organizacja parasolowa *International Disability Alliance* zrzeszająca organizacje osób z niepełnosprawnością, aktywnie uczestniczyła w pracach nad projektem. Swój wkład wniosła również Międzynarodowe Konsorcjum Niepełnosprawności i Rozwoju (*International Disability and Development Consortium*) będące organizacją społeczeństwa obywatelskiego zajmującą się problematyką niepełnosprawności.

Ponadto w spotkaniach informacyjnych, konsultacjach i warsztatach pilotażowych/walidacyjnych wzięli udział niepełnosprawni pracownicy.

W sumie prawie 300 osób z około 60 jednostek Organizacji Narodów Zjednoczonych, związków zawodowych pracowników i organizacji społeczeństwa obywatelskiego zostało bezpośrednio zaangażowanych w opracowywanie narzędzi przez grupę wspierającą. Jeszcze większa liczba osób przekazała swoje uwagi po otrzymaniu informacji od swoich bezpośrednio zaangażowanych współpracowników.

TABELA 1**Pierwszy projekt (styczeń, 2019)**

Konsultacje/ spotkania	Światowe warsztaty w Nowym Jorku		Pisemne komentarze	
1. Sekretariat CEB	1. Sekretariat CEB	14. DGACM	1. Sekretariat CEB	10. ONZ- Kobiety
2. ILO	2. EOSG	15. DMSPC	2. Sekretariat Konwencji	11. DESA
3. IOM	3. ESCAP	16. DOS	3. ESCAP	12. DMSPC
4. OCHA	4. ESCWA	17. RCNYO	4. ESCWA	13. DOS
5. OHCHR	5. IDA ^a	18. UNDP	5. IDCC ^a	14. UNFPA
6. DMSPC	6. IDCC ^a	19. UNFPA	6. IOM	15. UNOG
7. DOS	7. ILO	20. UNHCR	7. Specjalny Wysłannik ds. Niepełno- sprawności i Dostępności	16. UNPRPD

TABELA 1**Pierwszy projekt (styczeń, 2019)**

8. UNHCR	8. IOM	21. UNICEF	8. Związki Zawodowe	17. UNRWA
9. UNICEF	9. OHCHR	22. UNOG	9. Program Narodów Zjednoczonych ds. Osiedli Ludzkich (UN-Habitat)	
10. UNOG	10. Związki Zawodowe	23. UNOPS		
11. WHO	11. ONZ-Kobiety	24. UNPRPD		
12. WIPO	12. DCO	25. WFP		
	13. DESA	26. Bank Światowy		

^a Organizacje społeczeństwa obywatelskiego

Uwaga: W powyższych tabelach zastosowano następujące skróty: CEB, United Nations System Chief Executives Board for Coordination (Główna Rada Wykonawcza Systemu Narodów Zjednoczonych ds. Koordynacji); DCO, Development Coordination Office (Biuro Koordynacji Rozwoju); DESA, Department of Economic and Social Affairs (Departament Spraw Gospodarczych i Społecznych); DGACM, Department for General Assembly and Conference Management (Departament ds. Spraw Zgromadzenia Ogólnego i Obsługi Konferencji); DGC, Department of Global Communications (Departament Komunikacji Globalnej); DMSPC, Department of Management Strategy, Policy and Compliance (Departament Strategii Zarządzania, Polityki i Zgodności); DOS, Department of Space (Departament ds. Przestrzeni Kosmicznej); DPO, Department of Peace Operations (Departament ds. Operacji Pokojowych); DPPA, Department of Political and Peacebuilding Affairs (Departament Spraw Politycznych i Budowy Pokoju); DSS, Department of Safety and Security (Departament Bezpieczeństwa i Ochrony); EOSG, Executive Office of the Secretary-General (Biuro Wykonawcze Sekretarza Generalnego); ESCAP, Economic and Social Commission for Asia and the Pacific (Komisja Gospodarczo-Społeczna ds. Azji i Pacyfiku); ESCWA, Economic and Social Commission for Western Asia (Komisja Gospodarczo-Społeczna ds. Azji Zachodniej); FAO, Food and Agriculture Organization of the United Nations (Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Wyżywienia i Rolnictwa); ICAO, International Civil Aviation Organization (Międzynarodowa Organizacja Lotnictwa Cywilnego); ICGEB, International Centre for Genetic Engineering and Biotechnology (Międzynarodowe

Centrum Inżynierii Genetycznej i Biotechnologii); IDA, International Development Association (Międzynarodowe Stowarzyszenie Rozwoju); IDDC, International Disability and Development Consortium (Międzynarodowe Konsorcjum ds. Osób Niepełnosprawnych i Rozwoju); IFAD, International Fund for Agricultural Development (Międzynarodowy Fundusz Rozwoju Rolnictwa); ILO, International Labour Organization (Międzynarodowa Organizacja Pracy); IMO, International Maritime Organization (Międzynarodowa Organizacja Morska); IOM, International Organization for Migration (Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji); ITU, International Telecommunication Union (Międzynarodowy Związek Telekomunikacyjny); OCHA, Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (Biuro ds. Koordynacji Pomocy Humanitarnej); OICT, Office of Information and Communications Technology (Biuro Technologii Informacyjnych i Komunikacyjnych); OPCW, Organisation for the Prohibition of Chemical Weapons (Organizacja ds. Zakazu Bronii Chemicznej); RCNYO, Regional Commissions New York Office (Komisje Regionalne Biura w Nowym Jorku); UNAIDS, Joint United Nations Programme on HIV/AIDS (Sojusz Agend Narodów Zjednoczonych ds. HIV/AIDS); UNDP, United Nations Development Programme (Program Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju); UNEP, United Nations Environment Programme (Program Narodów Zjednoczonych ds. Ochrony Środowiska); UNFPA, United Nations Population Fund (Fundusz Ludnościowy Narodów Zjednoczonych); UN-Habitat, United Nations Human Settlements Programme (Program Narodów Zjednoczonych ds. Osiedli Ludzkich); UNHCR, Office of the United Nations High Commissioner for Refugees (Wysoki Komisarz Narodów Zjednoczonych ds. Uchodźców); UNICEF, United Nations Children's Fund (Fundusz Narodów Zjednoczonych na Rzecz Dzieci); UNIDO, United Nations Industrial Development Organization (Organizacja Narodów Zjednoczonych ds. Rozwoju Przemysłowego); UNOG, United Nations Office at Geneva (Biuro Organizacji Narodów Zjednoczonych w Genewie); UNOPS, United Nations Office for Project Services (Biuro Narodów Zjednoczonych ds. Obsługi Projektów); UNPRPD, United Nations Partnership to Promote the Rights of Persons with Disabilities (Partnerstwo Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz Promowania Praw Osób Niepełnosprawnych); UNRWA, United Nations Relief and Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (Agencja Narodów Zjednoczonych ds. Pomocy Uchodźcom Palestyńskim na Bliskim Wschodzie); UN-Women (ONZ-Kobiety), United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women (Podmiot Organizacji Narodów Zjednoczonych na rzecz Równości Płci i Wzmocnienia Kobiet); UNWTO, World Tourism Organization (Światowa Organizacja Turystyki); WFP, World Food Programme (Światowy Program Żywnościowy); WHO, World Health Organization (Światowa Organizacja Zdrowia); WIPO, World Intellectual Property Organization (Światowa Organizacja Własności Intelektualnej); WMO, World Meteorological Organization (Światowa Organizacja Meteorologiczna); WTO, World Trade Organization (Światowa Organizacja Handlu).

TABELA 2**(Pierwszy projekt, luty 2019)**

Konsultacje/ spotkania	Pilotaż/walidacja		Pisemne komentarze
1. IOM	1. ESCAP	14. DPO^b	1. ESCAP
	2. FAO	15. DPPA^b	2. FAO
	3. IFAD	16. DSS^b	3. IDCC^a
	4. ILO	17. UNDP	4. ILO
	5. ITU	18. UNICEF	5. ONZ-Kobiety
	6. OHCHR	19. UNOG	6. DESA
	7. ONZ-Kobiety	20. UNRWA	7. DMSPC
	8. DCO^b	21. WHO	8. UNDP
	9. DESA		9. UNFPA
	10. DGACM^b		10. UNHCR
	11. DGC^b		11. UNPRPD
	12. DMSPC^b		12. WIPO
	13. DOS^b		13. UNIDO

^a Organizacje społeczeństwa obywatelskiego^b Uczestniczyły w sesji pilotażowej/walidacyjnej obejmującej cały Sekretariat**TABELA 3****Ostateczny projekt (marzec, 2019)****Pisemne komentarze**

1. Federacje pracownicze	4. UNFPA	7. WFP
2. ONZ-Kobiety	5. UNHCR	8. WHO
3. DOS	6. UNICEF	9. UNIDO

TABELA 4

Odpowiedzi na ankietę Komitetu Wysokiego Szczebla ds. Zarządzania i/lub uwagi, które wpłynęły do sekretariatu

Sieci międzyagencyjne	Podmioty		
1. Sieć Zasobów Ludzkich	1. ICAO	9. UNAIDS	17. WFP
2. Sieć Zamówień Publicznych	2. ICGEB	10. UNDP	18. WHO
3. Sieć Technologii Cyfrowych	3. IFAD	11. UNEP	19. WIPO
4. Sieć Finansowo-Budżetowa	4. IMO	12. UNFPA	20. WMO
5. Międzyagencyjna Sieć ds. Zarządzania Bezpieczeństwem	5. IOM	13. UNHCR	21. Bank Światowy
6. Międzynarodowe Doroczne Forum dotyczące Ustaleń Językowych, Dokumentacji i Publikacji	6. OPCW	14. UNICEF	22. WTO
	7. ONZ-Kobiety	15. UNOPS	
	8. OICT	16. UNWTO	